

Asia: VN/11255/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 § Määritelmät

-

6 § Valviran tehtävät

-

22 § Eräiden muiden tuotteiden valmistajan ja maahantuojan yleiset velvollisuudet

-

25 a § Savuttomia nikotiinituotteita koskevat vaatimukset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että savuttomien nikotiinituotteiden nikotiinirajaksi säädettäisiin enintään 20 milligrammaa nikotiinia grammassa tuotetta. Nikotiinirajasta on todettu: "ehdotettu nikotiiniraja, 20 milligrammaa nikotiinia grammassa tuotetta, on varsin korkea ja saattaa olla hengenvaarallinen etenkin pikkulapsille". Lisäksi on ehdotettu, että nikotiinipusseista kiellettäisiin maut, jotka ovat omiaan houkuttelemaan nuoria.

Opetushallitus katsoo, että myrkytysvaaran ja riippuvuuden kehittymisen vaaran vuoksi on harkittava nikotiinirajan alentamista ehdotetusta ja nikotiinipussien pakkausturvallisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Lisäksi Opetushallitus katsoo, että makuaineiden määrittelemäinen sellaiseksi, jotka eivät "houkuttele nuoria", on äärimmäisen vaikeaa. Tämän vuoksi makuaineet tulisi kieltää kokonaan. Lisäksi tuotteen ulkoasuun tulee kiinnittää huomiota, jotta pakkaukset

eivät olisi nuoria houkuttelevia.

29 a § Ilmoitukset savuttomista nikotiinituotteista

-

29 b § Myyntimäärät savuttomista nikotiinituotteista

-

30 § Eräitä muita tuotteita koskevien tietojen toimittamisen tapa, malli ja ajankohta

-

31 § Vähittäismyyntipakkauksia koskeva yleissäännös

-

39 a § Savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen merkinnät

-

39 b § Savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu

-

39 c § Savuttoman nikotiinituotteen ulkoasu

-

40 § Varoitusmerkintöjä koskeva poikkeus ulkomaanliikenteessä

-

44 § Vähittäismyynnin luvanvaraisuus

-

48 § Ilmoitus nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyynnistä

-

50 § Tukkumyynnin ilmoituksenvaraisuus

-

52 a § Tupakkatuotteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikielto

-

53 § Kielto myydä alaikäiselle

-

58 § Etämyynnin kielto

-

59 § Tullihuutokaupalla myynnin kieltö

-

60 § Tukkumyynnin rajoitukset

-

62 § Alaikäisiä koskeva maahantuontikieltö

-

63 § Eräiden savuttomien tupakkatuotteiden maahantuontikieltö

-

65 § Kielto tuoda maahan etäviestimen välityksellä hankittuja tuotteita

-

66 § Matkustajatuonnin aikarajat

-

67 § Matkustajatuonnin määrälliset rajat

-

74 § Yleiset tupakointikiellöt

Tupakkalain 74 §:n mukaan tupakkatuotteiden ja sähkötupakan käyttö on kielletty kaikissa varhaiskasvatuspalveluiden, sekä esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa sekä niiden käytössä olevilla ulkoalueilla. Lisäksi lainkohdan mukaan savutonta tupakkatuotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa eikä leikkikentillä.

Tupakkalain muutoksen myötä tupakkalain tarkoittamat rajoitukset tulevat sovellettavaksi varhaiskasvatuksen, koulutuksen ja opetuksen järjestäjien sisä- ja ulkotiloissa myös nikotiinipussien osalta. Näin pystytään paremmin vaikuttamaan savuttomuustyöhön niin perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen kuin lukiokoulutuksenkin tiloissa. Erityisen tärkeä muutos on nuuskan päivittäisen käytön osalta, koska puuttuminen ei jatkossa edellyttäisi käytetyn tuotteen

tunnistamista.

Kouluissa ja oppilaitoksissa on vaikeus tunnistaa ja puuttua myös inhaloitavien tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöön ja hallussapitoon. Opetushallitus katsookin, että hallituksen esitykseen tulisi sisällyttää esitys, jonka mukaan myös inhaloitavien tuotteiden käyttö olisi muiden tupakkatuotteiden tapaan kiellettyä lain 74 §:n mukaisesti riippumatta siitä, käytetäänkö sähkösavukkeen avulla höyrystettäväksi tarkoitettua nikotiininesettä vai nikotiinitonta nestettä.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja lukiolain mukainen haltuunotto-oikeus koskee vain laissa kiellettyjä esineitä ja aineita. Tehokas puuttuminen

sähkötupakan käyttöön edellyttäisi, että tupakkalain 74 §:n mukainen kiello koskisi kaikkea sähkötupakan käyttöä siitä riippumatta sisältääkö käytetty aine tupakkaa tai nikotiinia.

80 § Tupakointikieltoa koskevat opasteet

-

81 § Tupakointikieltojen toimeenpano

-

90 § Hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut

-

91 § Tupakkalain valvontamaksut

-

94 § Tuotevalvontaa koskevien tietojen tallentaminen ja julkaiseminen

-

97 § Vähittäismyyntiluvan peruuttaminen

-

100 § Myyntikielto

-

109 § Tupakan myyntirikos

-

113 § Tupakointirikkomus

-

117 § Myyntipäälyykset

-

118 § Hallussapitokielto

-

119 § Hävittäminen

-

Voimaantulo

-

Muuta kommentoitavaa?

Opetushallitus pitää kannatettavana hallituksen esitystä tupakkalain muuttamiseksi nikotiinipussien osalta. Lisäksi Opetushallitus esittää täsmennyksiä inhaloitavien valmisteiden ja ikärajan osalta. Opetushallitus korostaa, että tupakkalain yhtenä tavoitteena tulee olla lasten ja nuorten suojelu tupakka- ja nikotiinituotteilta.

Tupakkalain 74 §:n mukaan tupakkatuotteiden ja sähkötupakan käyttö on kielletty kaikissa varhaiskasvatuspalveluiden, sekä esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa sekä niiden käytössä olevilla ulkoalueilla. Lisäksi lainkohdan mukaan savutonta tupakkatuotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa eikä leikkikentillä.

Tupakkalain muutoksen myötä tupakkalain tarkoittamat rajoitukset tulevat sovellettavaksi varhaiskasvatuksen, koulutuksen ja opetuksen järjestäjien sisä- ja ulkotiloissa myös nikotiinipussien osalta. Näin pystytään paremmin vaikuttamaan savuttomuustyöhön niin perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen kuin lukiokoulutuksenkin tiloissa. Erityisen tärkeä muutos on nuuskan päivittäisen käytön osalta, koska puuttuminen ei jatkossa edellyttäisi käytetyn tuotteen

tunnistamista.

Kouluissa ja oppilaitoksissa on vaikeus tunnistaa ja puuttua myös inhaloitavien tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöön ja hallussapitoon. Opetushallitus katsookin, että hallituksen esitykseen tulisi sisällyttää esitys, jonka mukaan myös inhaloitavien tuotteiden käyttö olisi muiden tupakkatuotteiden tapaan kiellettyä lain 74 §:n mukaisesti riippumatta siitä, käytetäänkö sähkösavukkeen avulla höyrystettäväksi tarkoitettua nikotiininesettä vai nikotiinitonta nestettä.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja lukiolain mukainen haltuunotto-oikeus koskee vain laissa kiellettyjä esineitä ja aineita. Tehokas puuttuminen

sähkötupakan käyttöön edellyttäisi, että tupakkalain 74 §:n mukainen kieltö koskisi kaikkea sähkötupakan käyttöä siitä riippumatta sisältääkö käytetty aine tupakkaa tai nikotiinia.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että savuttomien nikotiinituotteiden nikotiinirajaksi säädettäisiin enintään 20 milligrammaa nikotiinia grammassa tuotetta. Nikotiinirajasta on todettu: "ehdotettu nikotiiniraja, 20 milligrammaa nikotiinia grammassa tuotetta, on varsin korkea ja saattaa olla hengenvaarallinen etenkin pikkulapsille". Lisäksi on ehdotettu, että nikotiinipusseista kiellettäisiin maut, jotka ovat omiaan houkuttelemaan nuoria.

Opetushallitus katsoo, että myrkytysvaaran ja riippuvuuden kehittymisen vaaran vuoksi on harkittava nikotiinirajan alentamista ehdotetusta ja nikotiinipussien pakkausturvallisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Lisäksi Opetushallitus katsoo, että makuaineiden määrittelemäinen sellaiseksi, jotka eivät "houkuttele nuoria", on äärimmäisen vaikeaa. Tämän vuoksi makuaineet tulisi kieltää kokonaan. Lisäksi tuotteen ulkoasuun tulee kiinnittää huomiota, jotta pakkaukset eivät olisi nuoria houkuttelevia.

Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmä 2022 ehdotti tupakkalain muuttamista niin, että tupakkatuotteita, nikotiininesteitä ja nikotiinia sisältäviä tupakan vastikkeita ei saa myydä tai muutoin luovuttaa eikä välittää alle 20-vuotiaalle. Myös tuotteiden maahantuonti- ja hallussapitokieltoa koskeva ikäraja

nostetaan 20 vuoteen. Suuri osa tupakkakokeiluista ja aloittamisesta tapahtuu 20 ikävuoteen mennessä, ikävaiheessa, jossa nuoren kehittyvät aivot ovat erityisen herkät nikotiinin vaikutuksille ja riippuvuutta aiheuttaville muutoksille. (Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittäminen: Työryhmän toimenpide-ehdotukset 2023, Sosiaali- ja terveysministeriö 2023:5.)

Opetushallitus ehdottaa ikärajan muutosta harkittavaksi tämän tupakkalain muutoksen yhteydessä. Tämä jo monissa maissa voimassa oleva 18 vuotta korkeampi ikäraja on tutkimuksien mukaan todettu tehokkaaksi keinoksi tupakoimattomuuden ja nikotiinittomuuden edistämiseksi.

Ruonala Heidi
Opetushallitus